

Handläggare
Cecilia Westerlund
08-508 240 14

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2024-02-22

Stockholms stads säkerhetsprogram

- svar på remiss

Förvaltningens förslag till beslut

1. Skärholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Skärholmens stadsdelsnämnd har ombetts yttra sig om Stockholms stads säkerhetsprogram, som ska ersätta det tidigare gällande styrdokumentet och föreslås gälla för samtliga nämnder och bolagsstyrelser i Stockholms stad.

Förvaltningen instämmer i att ett stadsövergripande styrdokument för säkerhetsfrågorna utgör en förutsättning för att nå framgång i säkerhetsarbetet och ser att det reviderade säkerhetsprogrammet bidrar till en sammanhållen, ändamålsenlig och ambitiös beredskapsplanering i hela staden.

Förvaltningen är positiv till att programmet anger att stadens planering för säkerhet och beredskap ska vara scenarionutral, det vill säga att den syftar till att verksamheterna ska kunna hantera samhällsstörningar oavsett vad som inträffar. Förvaltningen ser kvalitativ kontinuitetshantering som en förutsättning för detta, givet den komplexa och ständigt föränderliga hot- och riskbild som staden står inför. Kortfattat är kontinuitetshantering en metod för att planera för att kunna upprätthålla verksamhet på en tolerabel nivå oavsett vilken störning den utsätts för.

Förvaltningen ser det positivt att det programmet innehåller övergripande mål för stadens säkerhetsarbete. Dock anser förvaltningen att kopplingen mellan de övergripande målen och programmets fokusområden kan förtydligas.

Förvaltningen instämmer i behovet av att tydliggöra och konkretisera vissa delar i säkerhetsarbetet genom kompletterande tillämpningsanvisningar och metodstöd. Förvaltningen understryker

vidare vikten av att tillämpningsanvisningarna för risk- och sårbarhetsanalysen är tydliga och tillämpbara för samtliga relevanta fokusområden.

I säkerhetsprogrammet presenteras stadens nya sektorsorganisation för civil beredskap. Förvaltningen välkomnar denna och ser att den möjliggör ett helhetsperspektiv och flera synergivinster.

Bakgrund

Skärholmens stadsdelsnämnd har ombetts yttra sig om en remiss av Stockholms stads säkerhetsprogram.

Ärendet

I enlighet med den överenskommelse om kommunernas krisberedskap som slutits mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) ska alla kommuner ha ett styrdokument för sitt beredskapsarbete. Överenskommelsen utgör en konkretisering av lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH). Kommuner ska även enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ha ett handlingsprogram för det olycksförebyggande arbetet.

I Stockholms stad utgör säkerhetsprogrammet styrdokumentet för beredskapsarbetet enligt LEH samt täcker, tillsammans med Storstockholms brandförsvares handlingsprogram, in stadens olycksförebyggande arbete enligt LSO.

Revidering av säkerhetsprogrammet

Stadsledningskontoret har reviderat och uppdaterat det tidigare gällande styrdokumentet Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 (dnr KS 2019/1543) och tagit fram ett nytt förslag till säkerhetsprogram. Säkerhetsprogrammet föreslås gälla samtliga nämnder och bolagsstyrelser och ska ersätta det tidigare gällande styrdokumentet.

Stadsledningskontorets utgångspunkt vid revideringen har varit att tydliggöra stadens höga ambition för säkerhetsfrågorna samt att anpassa verksamheten till rådande omvärldsförutsättningar, lagstiftning och andra riktlinjer som finns på området. Följande utgångspunkter har varit styrande i det arbetet:

- Ett antal lagar styr arbetet med säkerhet på kommunal nivå. Stockholms stads säkerhetsprogram syftar till att utöva övergripande styrning av stadens åtaganden inom ramen för det regelverk som omgärdar frågorna, vilket därmed ramar in och avgränsar programmets struktur och innehåll.
- Säkerhetshotet mot Sverige har de senaste åren breddats och

fördjupats och det säkerhetspolitiska läget brukar beskrivas som det allvarligaste Sverige befunnit sig i sedan andra världskriget. Ett föränderligt och försämrat säkerhetspolitiskt omvärldsläge har, parallellt med en ständig teknisk utveckling, ställt säkerhetsfrågorna i starkt fokus.

- Stockholm har de senaste åren behövt hantera en rad kriser, till exempel terrordådet på Drottninggatan, Covid 19-pandemin och det ansträngda läget på elmarknaden, vilka alla har visat på vikten av ett systematiskt förebyggande säkerhetsarbete och en robust krishanteringsorganisation. Kriget i Ukraina har därtill visat på betydelsen av en stärkt beredskapsplanering.

Förändringar i revideringen av säkerhetsprogrammet, som stadsledningskontoret lyfter fram innefattar följande:

- arbetet mot otyllåten påverkan har brutits ut ur säkerhetsprogrammet för att samlas tillsammans med andra frågor som kopplar till välfärdsbrottslighet i stadens reviderade trygghetsprogram,
- informationssäkerhet har lyfts in i stadens kvalitetsprogram, dock kvarstår det informationssäkerhetsarbete som omfattas av säkerhetsskydd i säkerhetsprogrammet,
- krisberedskapen har tydligare sammankopplats med civilt försvar i en sammanhållen planering för civil beredskap,
- revideringar har gjorts för att anpassa programmet till ny lagstiftning samt nya överenskommelser för kommunerna som kompletterar lagstiftningen,
- analysen av hotbilden har breddats och fördjupats, till följd av det försämrade säkerhetspolitiska läget i omvärlden och den föränderliga hotbilden mot Sverige och Stockholm

Om det reviderade säkerhetsprogrammet

Säkerhetsprogrammet ska tillsammans med stadens budget och parallellt med närliggande styrdokument ligga till grund för hur stadens verksamheter planerar och utvecklar säkerhets- och beredskapsarbetet.

Säkerhetsprogrammet föreslås vara scenarioneutralt och det arbete som bedrivs inom ramen för programmet ska bidra till stadens förmåga att hantera samhällsstörningar, oavsett scenario eller vilken verksamhet som drabbas.

Säkerhetsprogrammets inledande delar beskriver bland annat övergripande mål för stadens säkerhetsarbete, stadens skyddsvärden, ansvarsfördelningen inom staden, det systematiska säkerhetsarbetet och arbetet med risk- och sårbarhetsanalys samt samverkan och geografiskt områdesansvar. I de inledande delarna slås också stadens nya sektorsorganisation för civil beredskap fast. I denna samlar respektive sektor de nämnder och bolagsstyrelser som gemensamt behöver samordna och utveckla stadens beredskapsarbete inom ett visst sakområde. Sektorsorganisationen återspeglar i stora drag den organisation för civil beredskap som finns för arbetet på nationell nivå.

Därefter beskrivs, mer i detalj, säkerhetsprogrammets fyra fokusområden under programperioden: beredskap, säkerhetsskydd, olycksförebyggande arbete och personsäkerhet.

Som komplement till säkerhetsprogrammet föreslår stadsledningskontoret tillämpningsanvisningar som konkretiserar och förtydligar arbetet med säkerhets- och beredskapsfrågor i staden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom staben. Hägersten- Älvsjö och Skärholmens stadsdelsnämnders regionala råd för funktionshinderfrågor har inkommit med synpunkter. Dessa återfinns i bilaga 3.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande och överlämnar det som svar på remissen.

Förvaltningen instämmer i att ett stadsövergripande styrdokument för säkerhetsfrågorna utgör en förutsättning för att nå framgång i säkerhetsarbetet och ser att det reviderade säkerhetsprogrammet bidrar till en sammanhållen, ändamålsenlig beredskapsplanering i hela staden.

Förvaltningen välkomnar också att programmet, mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget, tydliggör stadens höga ambitionsnivå inom civil beredskap.

Vidare ställer sig förvaltningen positiv till att programmet på en övergripande nivå beskriver hur staden, dess förvaltningar och bolag ska organiseras och arbeta för att efterleva den lagstiftning och de överenskommelser som styr kommuners beredskap.

Scenarioneutralt program

Arbetet som ska bedrivas i enlighet med det reviderade säkerhetsprogrammet syftar till att kunna hantera samhällsstörningar oavsett scenario, det vill säga stadens planering för säkerhet och beredskap ska vara scenarioneutral.

Förvaltningen ställer sig positiv till detta och ser kvalitativ kontinuitetshantering som en förutsättning. Givet den komplexa och ständigt föränderliga hot- och riskbild som staden står inför och som beskrivs i programmet är det viktigt att som ett komplement till riskidentifiering vända blicken inåt i verksamheten och se vilka processer och aktiviteter som måste fungera, oavsett vad som inträffar. Detta så att samhällsviktig verksamhet alltid kan upprätthållas på en tolerabel nivå.

Övergripande mål

Förvaltningen ser det som positivt att det reviderade programmet innehåller övergripande mål för stadens säkerhetsarbete, som kan bidra till att alla aktörer i staden drar åt samma håll och till att effektivisera det samlade arbetet.

Förvaltningen ser dock att kopplingen mellan de övergripande målen och fokusområdena kan förtydligas ytterligare så att det finns en målformulering som tydligt täcker varje fokusområde. Exempelvis skulle de övergripande målen kunna kompletteras med ett mål som relaterar till medarbetarnas säkerhet. Detta då såväl personsäkerhet (ett fokusområde) som systematiskt brandskyddsarbete (del av fokusområdet olycksförebyggande arbete) syftar till att förhindra att personal, anställd av Stockholms stad, skadas fysiskt eller psykiskt i sin yrkes- eller myndighetsutövning.

Tillämpningsanvisningar

Förvaltningen instämmer i vikten av att tydliggöra och konkretisera vissa delar av säkerhetsarbetet genom kompletterande tillämpningsanvisningar och metodstöd. Det bidrar till att säkerhetsprogrammet kan skrivas på en övergripande nivå och ha en rimlig omfattning, samtidigt som det möjliggör ett flexibelt och mer omfattande stöd till stadens förvaltningar och bolag utifrån identifierade behov. Förvaltningen ser också att tillämpningsanvisningar kan bidra till att säkerställa hög kvalitet och möjliggöra jämförbarhet samt bedömningar och prioriteringar ur ett helhetsperspektiv.

Då risk- och sårbarhetsanalysen utgör grunden för stadens säkerhetsarbete inom flera utpekade fokusområden, vill förvaltningen understryka vikten av att tillämpningsanvisningar för

risk- och sårbarhetsanalys är tydliga och tillämpbara för samtliga relevanta områden.

Förvaltningen vill även framhålla vikten av att det, i tillägg till eller inkluderat i anvisningar och stöd för arbetet med risk- och sårbarhetsanalys, finns ett stöd för kontinuitetshantering som möjliggör att berörda nämnder och bolag på ett effektivt sätt kan identifiera kritiska resurser och beroenden på en nivå som säkerställer att åtgärderna sätts in där det är mest angeläget.

Ny sektorsorganisation för civil beredskap

Förvaltningen välkomnar den nya sektorsorganisation för civil beredskap som beskrivs i det reviderade säkerhetsprogrammet. Förvaltningen ser att en sektorsorganisation, med tydliga uppdrag och mandat, kan fylla flera viktiga funktioner såsom att skapa gemensam inriktning, ambitionsnivå och planeringsförutsättningar i förvaltningarnas och bolagens arbete med civil beredskap. Detta skapar jämförbarhet och underlättar såväl prioritering av resurser som samverkan internt i staden. Förvaltningen ser också att sektorsorganisationen möjliggör ett helhetsperspektiv och kan överbrygga eventuella så kallade organisatoriska mellanrum.

Vidare ser förvaltningen att det inom sektorsorganisationen finns flera synergivinster att göra, inte minst inom risk- och sårbarhetsanalyser och kontinuitetshantering. Exempelvis i form av identifiering av kritiska resurser som är gemensamma för flera olika förvaltningar och bolag samt framtagande av kontinuitetsplaner och -lösningar för dessa. Förvaltningen ser att flera aktuella kontinuitetslösningar kan vara kostsamma eller svåra att effektivt implementera på lokal nivå och därför effektivast koordineras och hanteras centralt eller i ett samarbete mellan flera berörda förvaltningar och bolag.

Begrepp

Säkerhetsprogrammet innehåller en rad centrala begrepp, varav flera är nära besläktade. Förvaltningen ser att läsvänligheten skulle kunna öka ytterligare om programmet kompletteras med en begreppslista, alternativt att samtliga specifika begrepp förklaras i samband med första gången de nämns. Som exempel kan nämnas begreppen civilt försvar och totalförsvaret.

Gränsyta mot andra program

Frågan om otillåten påverkan har brutits ut ur säkerhetsprogrammet för att samlas tillsammans med andra frågor kopplade till välfärdsbrottslighet i stadens reviderade trygghetsprogram. Samtidigt finns frågan om personsäkerhet kvar i säkerhetsprogrammet, som har en koppling till otillåten påverkan,

då exempelvis hot mot medarbetare sker i syfte att ändra myndighetsbeslut.

Ovan exemplifierar att gränsytan mellan de två programmen är svår att definiera och att trygghet, säkerhet och beredskap är tre områden som mer och mer går in i varandra och som är svåra att behandla skiljt från varandra. Förvaltningen ser därmed att det framåt kan finnas ett värde i att behandla dessa frågor samlat i ett och samma program.

Jämställdhetsanalys

Enligt säkerhetsprogrammet ska stadens säkerhetsarbete ha stockholmarna i fokus och direkt eller indirekt skydda och värna de som bor och vistas i Stockholm. Kvinnor och män kan drabbas olika och ha olika förutsättningar och möjligheter att klara av en samhällsstörning. Det kan exempelvis handla om resurser, inflytande över beslut eller utsatthet för risker.

Förvaltningen anser att innehållet i det reviderade säkerhetsprogrammet inte innebär en direkt påverkan på de som bor eller vistas i staden utifrån kön. Förvaltningen ser dock att det är viktigt att jämställdhetsperspektivet finns med i genomförandet av säkerhets- och beredskapsarbetet. Detta så att staden är förberedd på att möta upp de som bor och vistas i Stockholm utifrån deras olika förutsättningar och behov, oaktat kön.

Lisa Kinnari
Stadsdelsdirektör
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Cecilia Fogelberg
Avdelningschef
Skärholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Säkerhetsprogrammet
2. Tjänsteutlåtande från SLK
3. Inkomna synpunkter från Hägersten-Älvsjö och Skärholmens stadsdelsnämnders regionala råd för funktionshinderfrågor

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lisa Kinnari, Stadsdelsdirektör	2024-01-25
Cecilia Fogelberg, Avdelningschef	2024-01-25